

Magyar irodalom

5-8.évfolyam

Az alapfokú képzés második szakaszában, az 5–8. évfolyamon, a nevelésnek-oktatásnak többszörös feladata és célja van:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók biztos szövegértésre tegyenek szert.
- Őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, s váljanak olvasó emberekké. Olyan olvasó emberekké, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak, azaz többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.
- Cél a gondolkodásra tanítás – a tanulók kíváncsiságának és alkotókedvének megtartásával.
- A tantárgy tanításának kiemelt célja a tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén korosztályuknak, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, értelmezni tudják azokat.
- Kreativitásuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult műfajokban, szövegtípusokban – a magyar nyelv és helyesírás szabályait tudatosan alkalmazva – képesek legyenek rövid szövegeket alkotni. Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális fogalmazásokat. Fejlődjék digitális kompetenciájuk.
- Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is helyesen, szabatosan ki tudják fejezni önmagukat.
- Ismerjék a tananyag által előírt memoriterekét, azokat értőn elő tudják adni.
- Elérendő cél az önfejlesztés igényének kialakítása a tanulóban. Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.
- Kiemelt feladat a tanulók segítése a tanulás tanulásában.

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető.

A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, hanem érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének érzelmi fejlődésük az alapja.

A tanulók irodalmi fogalomtárának folyamatos bővítésekor, figyelembe kell venni a korosztály általános kognitív, érzelmi, érdeklődési sajátosságait.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve. Bizonyos irodalmi témakörök feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.

Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatóak.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére a tanár szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba.

Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítani, lemondhat a választás lehetőségéről.

A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.

Az órakeret megoszlása a következőképpen alakul:

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

I. A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal. Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.

A tananyag felépítésében is kettős szervező elv érvényesül. A képzési szakasz első felében (5–6. osztály) **témák, motívumok** uralják a tananyagot. Ezek biztosítják az egyes tanulási szakaszok közötti átmenetet, az alapkompenciák és a gondolkodás fejlesztését.

Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is.

5–6. ÉVFOLYAM

Az 5–6. évfolyamon az anyanyelvi kultúra oktatásában alapvető cél és feladat az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb technikák, stratégiák megismerése és alkalmazása.

Kiemelt cél a tanulók szövegalkotási képességének fejlesztése: tudjanak fogalmazni különböző kommunikációs helyzeteknek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban, gyakorolják a szövegalkotást. Folyamatosan fejlődnek íráskészségük, helyesírásuk.

Fontos cél, hogy a tanítási szakasz két éve alatt megalapozó tudást szerezzenek anyanyelvükről, törekedjenek arra, hogy anyanyelvüket szóban és írásban színvonalasan, a szöveggörnyezetnek és korosztályuknak megfelelően használják. Továbbá fejlődjenek ki az igényük a pontos és szabatos nyelvhasználatra.

A tudatos nyelvhasználat alapja az anyanyelv ismerete, a grammatikai ismeretek szöveggörnyezeti elsajátítása. Ezek birtokában lehetséges a nyelvhasználattal kapcsolatos gyakorlati képességek fejlesztése. A hagyományos grammatikaoktatást szövegbe ágyazottan, a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban érdemes elsajátítaniuk.

Az 5–6. osztály irodalomoktatásának alapvető célja, hogy megőrizze és tovább szélesítse az alsó tagozaton megalapozott szépirodalmi érdeklődést és tudást. A tanulók olyan szövegekkel találkoznak, amelyek témáiknál fogva hozzájárulnak személyiségük kibontakozásához, fejlődéséhez, tudatosítják nemzetükhöz, kisebb közösségükhöz tartozásukat, továbbá, amelyek megőrzik kíváncsiságukat, játékosságukat s olvasó, gondolkodó, közösségük iránt elkötelezett emberré teszik őket. Mindezekben a drámajátéknak mint anyagfeldolgozási módnak kitüntetett szerepe van.

Az 5–6. évfolyam tananyagai a következő nagy témák köré rendeződnek:

- Család, otthon, nemzet
- Petőfi Sándor: János vitéz
- Szülőföld, táj
- Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
- Választható magyar ifjúsági vagy meseregény
- Hősök az irodalomban
- Arany János: Toldi
- Szeretet, hazaszeretet, szerelem
- Gárdonyi Géza: Egri csillagok
- Választható világirodalmi ifjúsági regény

A témakörök tanításának célja a közvetlen személyes otthon fogalmán túl a tágabb értelemben vett kultúra, mint otthon felfedeztetése. A tanulónak meg kell értenie és élnie a nemzeti, illetve a tágabb, saját kultúrkör ünnepeit (pl. egyéni és családi ünnepek, anyák napja, regionális ünnepek, karácsony).

Fontos ismernie e kulturális hagyománynak alapvető műveit. A szövegek ilyen irányú megközelítése segíti a tanulót annak felismerésében is, hogy az irodalmi művek nem csupán távoli történetek, hanem ezek a szövegek saját élete kérdéseivel is kapcsolódnak.

Továbbra is fontos cél, hogy kultúránkat, annak alapvető alkotásait, bennük példateremtő hőseit megismerje, olvasó, a szöveg több rétegét megértő diákká váljon. A képzési szakasz végén már elvárt néhány szakirodalmi kifejezés (műfaj, szókép, alakzat, verselés) biztonságos ismerete. A tanulónak – korosztályának megfelelő szinten – már értenie és értelmeznie kell

ezeket a műveket. Véleményét írásban és szóban is meg kell tudnia fogalmazni. Az órákon feldolgozandó szövegek nemzeti kultúránk alapját képező művek, továbbá a kortárs gyermekirodalom alkotásai.

A képzésnek ebben a szakaszában az irodalomtudomány fogalmai csupán olyan mértékben játszanak szerepet, amennyire azok a szövegek megértéséhez, feldolgozásához szükségesek.

AZ 5-6. ÉVFOLYAM TANANYAGTARTALMA:

Irodalom	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
I. Család, otthon, nemzet	
Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék	Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve - részletek
Petőfi Sándor: Egy estém otthon Füstbe ment terv Magyar vagyok	Móra: Csalóka Péter Petőfi Sándor: Arany Lacinak
Arany János: Családi kör	Ágh István: Virágosat álmodtam
Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér	Kányádi Sándor: Befagyott a Nyárád
Fehérlófia	Tündérszép Ilona és Árgyelus
Az ézig érő fa (magyar népmese)	
Arany János: Rege a csodaszarvasról	Attila földje (népmese)
Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz	
Bibliai történetek A világ teremtése Noé, Jézus születése, A betlehemi királyok	Az Édenkert története József Attila: Betlehemi királyok Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül? Dávid és Góliát, további bibliai történetek
II. Petőfi Sándor: János vitéz	
III. Szülőföld, táj	
Petőfi Sándor: Szülőföldemen	Petőfi Sándor: Távolból
Petőfi Sándor: Az alföld	Ady Endre: Föl-földobott kő
Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet)	
Nagy László: Balatonparton	
Weöres Sándor: Tájkép	
IV. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	
V. Választható magyar ifjúsági vagy meseregény	
Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér Szabó Magda: Tündér Lala Fekete István: A koppányi aga testamentuma Fekete István: Bogánecs (Egy kiválasztása kötelező.)	
VI. Hősök az irodalomban	
<i>V.1. Hagyomány és irodalom</i>	
Arany János: Mátyás anyja	Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata
Arany János: A walesi bárdok	
Hősök-mondák:	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Beckó vára vagy Csörsz árka</i> • <i>Szent László legendája vagy Lehel kürtje</i> 	

A párok közül az egyik kötelező, a másik a választható művek közé kerül.

- *Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet) vagy Széchenyi Zsigmond: Csui (részlet) (Választható)*
- *Torna vára (Felvidék) vagy Tordai hasadék (Erdély) vagy A Lendvai vár (Muravidék) vagy délvidéki Mátyás-mondák*

(A felsoroltak közül az egyik kötelező. Lehetőség van arra, hogy a tanárok a saját régiójuk mondáit válasszák.)

V.2. Irodalom és mozgókép

Fazekas Mihály: Lúdas Matyi

VII. Arany János: Toldi

VIII. Szeretet, hazaszeretet, szerelem

Bibliai történetek Mária és József története Jézus tanítása a gyermekekről (karácsonyi ünnepkör)	Ady Endre: Karácsony Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony Juhász Gyula: Karácsony felé Fekete István: Róráté Kányádi Sándor: Hattyúdal Reményik Sándor: A karácsonyfa énekel
Kölcsey Ferenc: Himnusz	Lázár Ervin: Az élet titka (Eredeti üzenet)
Vörösmarty Mihály: Szózat	Radnóti Miklós: Nem tudhatom
Petőfi Sándor: Honfidal	Szendrey Júlia: Magyar gyermek éneke
	Irodalom és mozgókép Hollós László–Dala István: Szerelmes földrajz/ vagy Rockenbauer Pál: Másfélmillió lépés Magyarországon (részlet, lehetőleg a saját régióról)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem	Kőmíves Kelemen Szerelem a népdalokban:
Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...	Tavaszi szél vizet áraszt A csitári hegyek alatt
Radnóti Miklós: Bájoló	
IX. Gárdonyi Géza: Egri csillagok	
X. Választható világirodalmi ifjúsági regény	
Daniel Defoe: Robinson Crusoe vagy Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg	

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Petőfi Sándor: János vitéz
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
Választható magyar ifjúsági vagy meseregény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)
Arany János: Toldi
Gárdonyi Géza: Egri csillagok
Választható világirodalmi ifjúsági regény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék
Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem
Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet)
Arany János: Családi kör (részlet)
Arany János: A walesi bárdok (részlet)
Arany János: Toldi (részletek)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (1-2. vsz.)
Vörösmarty Mihály: Szózat (1. és 2. vsz.+13.,14. vsz.)

Az 5–6. évfolyamon a magyar irodalom tantárgy alapóraszám: 136 óra

A Nemzeti alaptantervben előírt minimum 2 irodalom óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

IRODALOM	ÓRASZÁM
Év eleji ismétlés	6
Család, otthon, nemzet – kisepikai alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	20
Petőfi Sándor: János vitéz	18
Szülőföld, táj – lírai és kisepikai alkotások	10
Prózai nagyepika – ifjúsági regény 1. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10
Egy szabadon választott meseregény elemzése	5
Hősök az irodalomban	10
Arany János: Toldi	20
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	16
Prózai nagyepika – ifjúsági regény 2. – Gárdonyi Géza: Egri csillagok	12
Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény elemzése	5
Félévi, évvégi felmérés	4
Összes óraszám:	136

IRODALOM
5. ÉVFOLYAM

Éves óraszám: 68 óra
Heti óraszám: 2 óra

TÉMAKÖRÖK

IRODALOM	ÓRASZÁM
Év eleji ismétlés	3
Család, otthon, nemzet – kisepikai alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	20
Petőfi Sándor: János vitéz	18
Szülőföld, táj – lírai és kisepikai alkotások	10
Prózai nagyepika – ifjúsági regény 1. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10
Egy szabadon választott meseregény elemzése	5
Félévi, évvégi felmérés	2
Összes óraszám:	68

TÉMAKÖR: Család, otthon, nemzet – kisepikai (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások
ÓRASZÁM: 20 óra

TANANYAGTARTALOM

TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
I. Család, otthon, nemzet	
Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék	Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve - részletek
Petőfi Sándor: Egy estém otthon Füstbe ment terv Magyar vagyok	Móra: Csalóka Péter Petőfi Sándor: Arany Lacinak
Arany János: Családi kör	Ágh István: Virágosat álmodtam
Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér	Kányádi Sándor: Befagyott a Nyárád
Fehérlófia	Tündérszép Ilona és Árgyélus
Az égig érő fa (magyar népmese)	
Arany János: Rege a csodaszarvasról	Attila földje (népmese)
Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz	
Bibliai történetek A világ teremtése Noé, Jézus születése, A betlehemi királyok	Az Édenkert története József Attila: Betlehemi királyok Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül? Dávid és Góliát, további bibliai történetek

MEMORITER:

Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által
- Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozása
- A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben
- Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása

FOGALMAK

népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én

TÉMAKÖR: Petőfi Sándor: János vitéz

ÓRASZÁM: 18 óra

TANANYAGTARTALOM

TÖRZSANYAG

II. Petőfi Sándor: János vitéz

MEMORITER:

Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A mű szövegének közös órai feldolgozása
- A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése
- A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítása
- A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok
- Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor

FOGALMAK

verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét

TÉMAKÖR: Szülőföld, táj

ÓRASZÁM: 10 óra

TANANYAGTARTALOM

TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
III. Szülőföld, táj	
Petőfi Sándor: Szülőföldemen	Petőfi Sándor: Távolból
Petőfi Sándor: Az alföld	Ady Endre: Föl-földobott kő
Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet)	

Nagy László: Balatonparton	
Weöres Sándor: Tájékp	

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése, összehasonlítása
- A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben
- A nyelv változó természetének megfigyelése különböző példák alapján
- A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése
- Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése
- A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
- Irodalmi atlasz vagy térkép használata
- A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal
- Kisebb projekt munkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

FOGALMAK

hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás

TÉMAKÖR: Prózai nagyepika – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

ÓRASZÁM: 10 óra

TANANYAGTARTALOM

TÖRZSANYAG

IV. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
- Egyes szereplők jellemzése
- Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
- A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

FOGALMAK

Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő

TÉMAKÖR: Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése

- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
- Egyes szereplők jellemzése
- Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
- A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI AZ ÉVFOLYAM VÉGÉN ÖSSZEFOGLALVA TÉMAKÖRÖNKÉNT

TÉMAKÖR: Család, otthon, nemzet – kisebikái (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások

A tanuló képes legyen:

- A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerésére irodalmi szövegek által
- Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozására
- A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazására hasonló témájú szövegekben
- Személyes vélemény megfogalmazására a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolására

Ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

A továbbhaladás minimum követelményei:

A tanuló:

- tudja legalább négy, a témakörben megismert mű tartalmát elmondani.
- képes legyen önálló szövegalkotásra megadott témában.
- a témakörhöz kapcsolódó memoritert tanulja meg.
- ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

TÉMAKÖR: Petőfi Sándor: János vitéz

A tanuló képes legyen:

- A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítására
- A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerésére, szerepük értelmezésére: verselés, szóképek, alakzatok

A tanuló a mű cselekményét ismerje meg, fő fordulópontjait tudja értelmezni.

A tanuló ismerje meg az alapvető verstani és műfaji fogalmakat és alkalmazza a mű bemutatásakor.

A továbbhaladás minimum követelményei:

A tanuló:

- a János vitéz cselekményét ismerje.
- képes legyen önálló szövegalkotásra megadott témában.
- a témakörhöz kapcsolódó minimális memoritert tanulja meg.
- ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

TÉMAKÖR: Szülőföld, táj

A tanuló képes legyen:

- A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértésére, összehasonlítására
- A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetésére
- A nyelv változó természetének megfigyelésére különböző példák alapján
- A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítésére különböző technikákkal.

- A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelésére lírai és prózai szövegekben

A tanuló:

- vesse össze a szövegeket a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
- használja az Irodalmi atlaszt vagy térképet.
- végezzen kisebb projektmunkát, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatokat
- A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben

A továbbhaladás minimum követelményei:

A tanuló:

- tudja legalább kettő, a témakörben megismert mű tartalmát elmondani.
- képes legyen önálló szövegalkotásra megadott témában.
- ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.
- készítsen illusztrációt egy műhöz
- vegyen részt projektmunkában (válasszon az alábbi lehetőségek közül: kiselőadás, gondolattérkép, önálló vázlatírás, plakát készítése)

TÉMAKÖR: Prózai nagyepika – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

A tanuló képes legyen:

- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítására, véleményalkotásra
- A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítésére analóg vagy digitális médiumban
- Nagyobb szövegegység áttekintő megértésére és egyes szövegrészletek részletes megfigyelésére

–

A tanuló:

- ismerje meg otthoni olvasással és közös órai szövegfeldolgozással a művet.
- ismerje cselekmény főbb fordulópontjait
- tudja az egyes szereplőket jellemezni
- ismerje a regény főbb helyszíneit, térbeli viszonyait

A továbbhaladás minimum követelményei:

A tanuló:

- ismerje a regény tartalmát, szereplőit
- képes legyen önálló szövegalkotásra megadott témában.
- ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

TÉMAKÖR: Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése

A tanuló képes legyen:

- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítására, véleményalkotásra
- A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítésére analóg vagy digitális médiumban

- Nagyobb szövegegység áttekintő megértésére és egyes szövegrészek részletes megfigyelésére

–

A tanuló:

- ismerje meg otthoni olvasással és közös órai szövegfeldolgozással a művet.
- ismerje cselekmény főbb fordulópontjait
- tudja az egyes szereplőket jellemezni
- ismerje a regény főbb helyszíneit, térbeli viszonyait

A továbbhaladás minimum követelményei:

A tanuló:

- ismerje a regény tartalmát, szereplőit
- képes legyen önálló szövegalkotásra megadott témában.
- ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

IRODALOM
6. ÉVFOLYAM

Éves óraszám: 68 óra
Heti óraszám: 2 óra

TÉMAKÖRÖK

Irodalom	ÓRASZÁM
Év eleji ismétlés	3
Hősök az irodalomban	10
Arany János: Toldi	20
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	16
Gárdonyi Géza: Egri csillagok	12
Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény elemzése	5
Félévi, évvégi felmérés	2
Összes óraszám:	68

TÉMAKÖR: I. Hősök az irodalomban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANANYAGTARTALOM:

TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
I. Hősök az irodalomban	
<i>I.1. Hagyomány és irodalom</i>	
Arany János: Mátyás anyja	Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata
Arany János: A walesi bárdok	
Hősök-mondák: <ul style="list-style-type: none">• <i>Beckó vára vagy Csörsz árka</i>• <i>Szent László legendája vagy Lehel kürtje</i>	
<i>A párok közül az egyik kötelező, a másik a választható művek közé kerül.</i> <ul style="list-style-type: none">• <i>Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet) vagy Széchenyi Zsigmond: Csui (részlet) (Választható)</i>• <i>Torna vára (Felvidék) vagy Tordai hasadék (Erdély) vagy A Lendvai vár (Muravidék) vagy délvidéki Mátyás-mondák</i>	
<i>(A felsoroltak közül az egyik kötelező. Lehetőség van arra, hogy a tanárok a saját régiójuk mondáit válasszák.)</i>	
<i>I.2. Irodalom és mozgókép</i> Fazekas Mihály: Lúdas Matyi	

MEMORITER:

Arany János: A walesi bárdok (részlet)

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg

- A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása
- A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése
- A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése
- Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése
- Irodalmi atlasz vagy térkép használata
- Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

FOGALMAK

próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás

TÉMAKÖR: II. Arany János: Toldi

JAVASOLT ÓRASZÁM: **20 óra**

TANANYAGTARTALOM:

TÖRZSANYAG

II. Arany János: Toldi

MEMORITER:

Arany János: Toldi (részletek)

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A mű szövegének közös órai feldolgozása
- Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincs bővítés és olvasási stratégiák fejlesztése
- Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában
- Az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok)
- A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérvizsoly stb.) megtárgyalása
- Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) felismerése, értelmezése a jelentésteremtésben

FOGALMAK

verses epika, elbeszélő költemény; s, előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás

TÉMAKÖR: III. Szeretet, hazaszeretet, szerelem

JAVASOLT ÓRASZÁM: **16 óra**

TANANYAGTARTALOM:

TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
III. Szeretet, hazaszeretet, szerelem	
Bibliai történetek Mária és József története Jézus tanítása a gyermekekről (karácsonyi ünnepkör)	Ady Endre: Karácsony Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony Juhász Gyula: Karácsony felé Fekete István: Róráté Kányádi Sándor: Hattyúdál

	Reményik Sándor: A karácsonyfa énekel
Kölcsey Ferenc: Himnusz	Lázár Ervin: Az élet titka (Eredeti üzenet)
Vörösmarty Mihály: Szózat	Radnóti Miklós: Nem tudhatom
Petőfi Sándor: Honfidal	Szendrey Júlia: Magyar gyermek éneke
	Irodalom és mozgókép Hollós László–Dala István: Szerelmes földrajz/ vagy Rockenbauer Pál: Másfélmillió lépés Magyarországon (részlet, lehetőleg a saját régióról)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem	Kőmíves Kelemen Szerelem a népdalokban:
Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...	Tavaszi szél vizet áraszt A csitári hegyek alatt
Radnóti Miklós: Bájoló	

MEMORITEREK:

Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem
Kölcsey Ferenc: Himnusz (1-2. vsz.)
Vörösmarty Mihály: Szózat (1. és 2. vsz.+13.,14. vsz.)

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban
- A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása
- A téma megjelenését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák elkülönítése lírai és prózai szövegekben
- A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése
- A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
- Kisebbségi projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

FOGALMAK

líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal

TÉMAKÖR: IV. Prózai nagyepika – Gárdonyi Géza: Egri csillagok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANANYAGTARTALOM:

TÖRZSANYAG
IV. Gárdonyi Géza: Egri csillagok

KÖTELEZŐ OLVASMÁNY:

Gárdonyi Géza: Egri csillagok

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel
- A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése
- A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban
- Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

FOGALMAK

történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek

TÉMAKÖR: V. Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény elemzése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANANYAGTARTALOM:

TÖRZSANYAG
V. Választható világirodalmi ifjúsági regény
Daniel Defoe: Robinson Crusoe vagy Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Választható világirodalmi ifjúsági regény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel
- A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése
- A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban
- Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

FOGALMAK

kisregény, elbeszélő, időszerkezet, szereplők, jellemek

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI AZ ÉVFOLYAM VÉGÉN ÖSSZEFOGLALVA TÉMAKÖRÖNKÉNT

TÉMAKÖR: Hősök az irodalomban

A tanuló képes legyen:

- Vélemény megfogalmazására szóban és írásban az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről.
- A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértésére és összehasonlítására
- Kisebb projekt munkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

Ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

A továbbhaladás minimum követelményei:

A tanuló:

- tudja legalább négy, a témakörben megismert mű tartalmát elmondani.
- képes legyen önálló szövegalkotásra megadott témában.
- a témakörhöz kapcsolódó memoritert tanulja meg.
- ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

TÉMAKÖR: Arany János: Toldi

A tanuló képes legyen:

- Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerésére
- A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérvizsoly stb.) megtárgyalására
- A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerésére, szerepük értelmezésére: verselés, szóképek, alakzatok

A tanuló a mű cselekményét ismerje meg, fő fordulópontjait tudja értelmezni.

A tanuló ismerje meg az alapvető verstani és műfaji fogalmakat és alkalmazza a mű bemutatásakor.

Ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

A továbbhaladás minimum követelményei:

A tanuló:

- a Toldi cselekményét ismerje.
- képes legyen önálló szövegalkotásra megadott témában.
- a témakörhöz kapcsolódó minimális memoritert tanulja meg.
- ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

TÉMAKÖR: Szeretet, hazaszeretet, szerelem

A tanuló képes legyen:

- Vélemény megfogalmazására szóban és írásban az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről.
- A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértésére és összehasonlítására.
- A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítésére.

A tanuló:

- vesse össze a szövegeket a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
- végezzen kisebb projektmunkát, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatokat.

Ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

A továbbhaladás minimum követelményei:

A tanuló:

- tudja legalább kettő, a témakörben megismert mű tartalmát elmondani.
- képes legyen önálló szövegalkotásra megadott témában.
- ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.
- készítsen illusztrációt egy műhöz
- vegyen részt projektmunkában (válasszon az alábbi lehetőségek közül: kiselőadás, gondolattérkép, önálló vázlatírás, plakát készítése)

TÉMAKÖR: Prózai nagyepika – Gárdonyi Géza: Egri csillagok

A tanuló képes legyen:

- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítására, véleményalkotásra.
- A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolására a műfaj jellegzetességeivel.
- A főbb szereplők kapcsolatának értelmezésére.
- Szövegalkotásra az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével.
- Nagyobb szövegegység áttekintő megértésére és egyes szövegrészek részletes megfigyelésére.

A tanuló:

- ismerje meg otthoni olvasással és közös órai szövegfeldolgozással a művet
- ismerje a cselekmény főbb fordulópontjait
- tudja az egyes szereplőket jellemezni
- ismerje a regény főbb helyszíneit, térbeli viszonyait

Ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

A továbbhaladás minimum követelményei:

A tanuló:

- ismerje a regény tartalmát, szereplőit
- képes legyen önálló szövegalkotásra megadott témában.
- ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

TÉMAKÖR: Egy szabadon választott világifjúsági regény elemzése

A tanuló képes legyen:

- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítására, véleményalkotásra.
- Nagyobb szövegegység áttekintő megértésére és egyes szövegrészek részletes megfigyelésére.

A tanuló:

- ismerje meg otthoni olvasással és közös órai szövegfeldolgozással a művet
- ismerje cselekmény főbb fordulópontjait
- tudja az egyes szereplőket jellemezni
- ismerje a regény főbb helyszíneit, térbeli viszonyait.

Ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

A továbbhaladás minimum követelményei:

A tanuló:

- ismerje a regény tartalmát, szereplőit
- képes legyen önálló szövegalkotásra megadott témában.
- ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

7–8. ÉVFOLYAM

A 7–8. évfolyamon tovább folytatódik az ismeretek bővítése, a kompetenciák fejlesztése (azaz megerősítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése), és az érzelmi nevelés. Ennek a tanítási-tanulási szakasznak a végére a tanulók biztos szövegértési készséggel rendelkeznek, szövegalkotási képességeiket folyamatosan bővíteni kell. Cél, hogy a 8. évfolyam végére a tanulók ismerjék fel az adott kommunikációs helyzetet, ennek megfelelően az általuk tanult műfajokban, írásban és szóban helyesen és pontosan, a magyar nyelv szabályai szerint fejezzék ki magukat.

Tudják alkalmazni a digitális szövegalkotás és -befogadás módjait. Képesek legyenek saját véleményüket logikusan kifejezni, érvelni, s tanulják meg a toleráns nyelvhasználatot. Ezek birtokában tudnak a tanulók egymással együttműködni, csapatban és párban dolgozni, így tudják megérteni egymás gondolatait, és saját gondolataikat a lehető legpontosabban elmondani, megértetni másokkal. Ez teremt lehetőséget a személyiségük fejlesztésére, érzelmi nevelésükre is.

A tanulás tanítása (elemző olvasás, kulcsszavak, lényegkiemelés, vázlatírás, gondolati váz elkészítése, szövegalkotás) a magyar nyelv és irodalom tanításának is lehetősége és feladata.

A 7–8. évfolyamon a tanulók – életkori sajátosságaik, illetve korábbi tanulmányaik alapján képessé válnak arra, hogy megismerjék az európai és a magyar kultúra nagy korszakait, ezeknek a stílus- és művelődéstörténeti koroknak kiemelkedő alkotásait, és egyre hangsúlyosabbá válik a poétikai-retorikai ismeretek bővítése is. A 13–15 éves gyerekek már képesek arra, hogy ne csak fabuláris szinten értelmezzenek egy-egy szöveget, hanem tanári irányítással jelentésteremtésre is vállalkozzanak, és megértsék saját kultúrájuk történelmi adottságait, irodalmi törekvéseit.

A 7-8. évfolyam irodalomtanításának témakörei:

- Korok és portrék,
- Magyar vagy világirodalmi regény,
- Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében,
- Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében,
- A 20. századi történelem az irodalomunkban,
- Szórakoztató irodalom.

A 8. osztályosokat a tanterv a középiskolai felkészülésben és a pályaválasztásban az eddig tanultak rendszerező ismétlésével segíti.

Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatóak.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére a tanár szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba.

Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100 %-át a törzsanyag tanítására kell fordítani, lemondhat a választás lehetőségéről.

A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.

Az órakeret megoszlása a következőképpen alakul:

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

- I. A törzsanyag
A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.
- II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal. Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.

A 7-8. ÉVFOLYAM TANANYAGTARTALMA:

Irodalom	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
I. Korok és portrék	
A) Középkor	
István király intelmei Imre herceghez (részletek)	Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Árpád, Szent László)
B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció	
Mesék Mátyás királyról: Hogyan került holló Mátyás király címerébe? (Kóka Rozália gyűjtése alapján)	Mátyás királlyá koronázása; Mesék Mátyás királyról: A kolozsvári bíró
Janus Pannonius: Pannonia dicsérete	Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról
	Bornemisza Péter: Siralmas énnékem Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról való ének (részletek)
Balassi Bálint: Egy katonaének	Balassi Bálint: Borivóknak való
Balassi Bálint: Hogy Juliára találá, így köszöne néki	Balassi Bálint: Adj már csendességet
Irodalom és színház vagy film kapcsolata A reneszánsz dráma Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia vagy később tárgyalva: Molière: A képzelt beteg	
C) Irodalmunk a 17-18. században	
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek: I./1-21. versszak)	Rákóczi-nóta, Buga Jakab éneke, Zöld erdő harmatát
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)	Lévay József: Mikes Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Rákóczy

	menekülése a börtönből)
D-E) Klasszicizmus és romantika	
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez	Petőfi Sándor: Csokonai
Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnéhez	Áprily Lajos: Séta Debrecenben
Kölcsey Ferenc: Huszt	Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozáskor
Kölcsey Ferenc: Emléklapra	Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.)
Kölcsey Ferenc: Himnusz	Lengyel Dénes: Kossuth Lajos öröksége (történetek Széchenyi Istvánról: Az Akadémia alapítása; A hídvám)
Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)	Lengyel Dénes: Kossuth Lajos öröksége (történetek Kossuth Lajosról: A sorsfordító kabát)
Vörösmarty Mihály: Szózat	Kossuth-nóta
Vörösmarty Mihály: Ábránd	Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (Kossuth Lajos – részlet)
Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem	Vörösmarty Mihály: Petike
Petőfi Sándor: Nemzeti dal	Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet
Petőfi Sándor: Szeptember végén	Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...
Arany János: A fülemile	Petőfi és Arany levelezése – részletek
Arany János: A tölgyek alatt vagy Epilógus	Arany János: V. László
	Arany János: Szondi két apródja
Jókai: A huszti beteglátogatók	Irodalom és film kapcsolata
Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa	Jókai Mór: A kőszívű ember fiai
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány	Mikszáth Kálmán: A Balóthy-domínium
Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák	Mikszáth Kálmán: A beszélő köntös
II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény elemzése	
Jules Verne: Kétévi vakáció vagy	
Tonke Dragt: Levél a királynak vagy	
Mándy Iván: Az enyedi diák vagy	
Csukás István: Vakáció a halott utcában	
III. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	
A) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	
Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...	Ady Endre: Ember az embertelenségben
Ady Endre: Őrizem a szemed	Ady Endre: Krisztus-kereszt az erdőn
Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba	Babits Mihály: A második ének (részlet)
Babits Mihály: Ádáz kutyám	Kosztolányi Dezső: Akarsz-e játszani?
Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom	Kosztolányi Dezső: Ének a fiatalokról
Juhász Gyula: Milyen volt...	Juhász Gyula: Anna örök
Dsida Jenő: Hálaadás	Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú
	Tóth Árpád: Láng
	Dsida Jenő: Kalendárium szonettekben

József Attila: Rejtelmek	(részlet)
József Attila: Kertész leszek	Dsida Jenő: Születésnap köszöntő édesanyámnak
József Attila: Születésnapomra	József Attila: Szeretném, ha vadalmafa lennék
Reményik Sándor: Templom és iskola	József Attila: Istenem
Áprily Lajos: Március	Áprily Lajos: A rím
Radnóti Miklós: Nem tudhatom	Radnóti Miklós: Hetedik ecloga
B) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	
Kós Károly: Az országépítő (részlet)	Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részletek)
Karinthy Frigyes: Röhög az egész osztály	Móricz Zsigmond: Hét krajcár
Móricz Zsigmond: Pillangó vagy Légy jó mindhalálíg	Móricz Zsigmond: A fillentő
Herczeg Ferenc: Pro libertate (részlet)	
Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet)	
Nyirő József: Uz Bence (részlet)	
C) „Vérző Magyarország” – Trianon a magyar irodalomban	
Reményik Sándor: Mi a magyar?	Babits Mihály: Hazám Babits Mihály: Áldás a magyarra Juhász Gyula: Trianon Juhász Gyula: Testamentum Karinthy Frigyes: Levél (részlet) Márai Sándor: Napló (részlet)
IV. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	
A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	
Szabó Lőrinc: Tücsökzene (részletek)	Nagy László: Az én szívem
Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet	Nemes Nagy Ágnes: Félelem
Weöres Sándor: A társ	Csoóri Sándor: Szomorúság
Kányádi Sándor: Két nyárfa	
Kányádi Sándor: Öreg iskola ünnepére	
Wass Albert: Üzenet haza (részlet)	
B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	
Sütő András: Anyám könnyű álmot ígér (részlet)	Mándy Iván: Tájak, az én tájaim (részlet)
Tamási Áron: Bölcső és bagoly (részlet)	Illyés Gyula: Hősökről beszélek (részlet)
Örkény István: Egyperces novellák (részletek)	
C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	
Irodalom és színház vagy mozgókép Egy szabadon választott drámai alkotás	
V. A 20. századi történelem az irodalomban (világháborúk, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	
Irodalom és mozgókép Szabó Magda: Abigél	
Pilinszky János: Francia fogoly (részlet)	Pilinszky János: Harbach, 1944 Anna Frank naplója
Choli Daróczi József: Dal	Lakatos Menyhért: Még mindig siratunk

Irodalom és mozgókép George Orwell: Állatfarm	
Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (részlet)	Márai Sándor: Mennyből az angyal Tamási Lajos: Piros a vér a pesti utcán
VI. Szórakoztató irodalom	
Irodalom és mozgókép Agatha Christie egy Poirot-novellája	Agatha Christie: Tíz kicsi néger

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa
Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány
Móricz Zsigmond: Pillangó vagy a Légy jó mindhalálig
William Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia vagy Molière: A képzelt beteg
Szabó Magda: Abigél

MEMORITEREK:

Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Kölcsey Ferenc: Himnusz – teljes szöveg
Kölcsey Ferenc: Huszt
Kölcsey Ferenc: Emléklapra
Vörösmarty Mihály: Szózat – teljes szöveg
Petőfi Sándor: Nemzeti dal
Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem
Petőfi Sándor: Szeptember végén
Ady Endre: Őrizem a szemed (részlet)
Reményik Sándor: Templom és iskola (részlet)
József Attila: Születésnapomra (részlet)
József Attila: Mama
Radnóti Miklós: Nem tudhatom (részlet)
Kányádi Sándor: Két nyárfa (részlet)

A 7–8. évfolyamon a magyar irodalom tantárgy alapóraszám: 136 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

IRODALOM	Óraszám
Év eleji ismétlés	6
I. Korok és portrék	56
A) A középkor	4
B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció	12
C) Irodalmunk a 17–18. században	4
D-E) Klasszicizmus és romantika	36

II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	7
III. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	30
A) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	15
B) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	13
C) „Vérző Magyarország” - Trianon	2
IV. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	24
A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	14
B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	6
C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	4
V. A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	6
VI. Szórakoztató irodalom	3
Félévi, évvégi felmérés	4
Összes óraszám:	136

IRODALOM
7. ÉVFOLYAM

Éves óraszám: 68 óra
Heti óraszám: 2 óra

TÉMAKÖRÖK

IRODALOM	ÓRASZÁM
Év eleji ismétlés	3
I. Korok és portrék	56
II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény elemzése	7
Félévi, évvégi felmérés	2
Összes óraszám:	68

TÉMAKÖR: I. Korok és portrék
JAVASOLT ÓRASZÁM ÖSSZESEN: 56 óra

TÉMAKÖR: I. Korok és portrék
A) A középkor

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANANYAGTARTALOM:

TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
I. Korok és portrék	
A) Középkor	
István király intelmei Imre herceghez (részletek)	Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Árpád, Szent László)

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Irodalmi szövegek olvasása, értelmezése
- Az európai kultúra kialakulásának megismerése

FOGALOM

középkor, román stílus, gótika, egyházi kultúra, lovagi kultúra, lovagi erények, trubadúrok, intelem (parainesis), kódex, iniciálé, miniatűr

TÉMAKÖR: I. Korok és portrék
B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANANYAGTARTALOM:

TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
I. Korok és portrék	
B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció	
Mesék Mátyás királyról: Hogyan került holló Mátyás király címerébe? (Kóka	Mátyás királlyá koronázása; Mesék Mátyás királyról: A kolozsvári bíró

Rozália gyűjtése alapján)	
Janus Pannonius: Pannonia dicsérete	Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról
	Bornemisza Péter: Siralmas énnékem Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról való ének (részletek)
Balassi Bálint: Egy katonaének	Balassi Bálint: Borivóknak való
Balassi Bálint: Hogy Juliára találja, így köszöne néki	Balassi Bálint: Adj már csendességet
Irodalom és színház vagy film kapcsolata A reneszánsz dráma Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia vagy később tárgyalva: Molière: A képzelt beteg	

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése
- A reneszánsz világkép értelmezés
- A reformáció és az anyanyelvi kultúra összefüggésének felismerése
- A reneszánsz irodalom alkotóinak, műfajainak, jellegzetes motívumainak megismerése
- A reneszánsz drámaváltozatok elkülönítése
- Egy adott mű különböző művészeti ágakban és médiumokban megjelenő adaptációjának összehasonlítása

FOGALMAK

reneszánsz, humanizmus, reformáció, könyvnyomtatás, vitézi élet, életkép, dal, epigramma, dráma, vígjáték (komédia)

TÉMAKÖR: I. Korok és portrék

C) Irodalmunk a 17–18. században

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANANYAGTARTALOM:

TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
I. Korok és portrék	
C) Irodalmunk a 17-18. században	
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek: I./1-21.versszak)	Rákóczi-nóta, Buga Jakab éneke, Zöld erdő harmatát
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)	Lévay József: Mikes Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Rákóczy menekülése a börtönből)

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése

- A nemzeti hagyományunk szempontjából szimbolikus irodalmi szövegeink megismerése
- A barokk jellegzetes műfajainak és stílusjegyeinek megismerése
- A hazaszeretet megjelenése a korszak művészetében

FOGALMAK

kuruc kor, toborzódal, bujdosóének, siratóének, levél, emlékirat

TÉMAKÖR: I. Korok és portrék

D-E) A klasszicizmus és a romantika irodalma

JAVASOLT ÓRASZÁM: **36 óra**

TANANYAGTARTALOM:

TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
I. Korok és portrék	
D-E) Klasszicizmus és romantika	
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez	Petőfi Sándor: Csokonai
Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnéhez	Áprily Lajos: Séta Debrecenben
Kölcsey Ferenc: Huszt	Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozáskor
Kölcsey Ferenc: Emléklapra	Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.)
Kölcsey Ferenc: Himnusz	Lengyel Dénes: Kossuth Lajos öröksége
Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)	(történetek Széchenyi Istvánról: Az Akadémia alapítása; A hídvám)
Vörösmarty Mihály: Szózat	Lengyel Dénes: Kossuth Lajos öröksége
Vörösmarty Mihály: Ábránd	(történetek Kossuth Lajosról: A sorsfordító kabát)
Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem	Kossuth-nóta
Petőfi Sándor: Nemzeti dal	Jókai Mór: A magyar nemzet története
Petőfi Sándor: Szeptember végén	regényes rajzokban (Kossuth Lajos – részlet)
Arany János: A fülemile	Vörösmarty Mihály: Petike
Arany János: A tölgyek alatt vagy Epilógus	Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet
	Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...
	Petőfi és Arany levelezése – részletek
	Arany János: V. László
	Arany János: Szondi két apródja
Jókai Mór: A huszti beteglátogatók	Irodalom és film kapcsolata
	Jókai Mór: A kőszívű ember fiai
Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa	Mikszáth Kálmán: A Balóthy-domínium
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány	Mikszáth Kálmán: A beszélő köntös
Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák	

MEMORITEREK:

Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Kölcsey Ferenc: Himnusz – teljes szöveg
Kölcsey Ferenc: Huszt
Kölcsey Ferenc: Emléklapra

Vörösmarty Mihály: Szózat – teljes szöveg
Petőfi Sándor: Nemzeti dal
Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem
Petőfi Sándor: Szeptember végén
KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:
Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa
Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése
- A felvilágosodás és a romantika korának művelődéstörténeti és irodalmi programjának megismerése
- Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása
- Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése
- Alapvető lírapoétikai szakterminusok bevezetése (lírai én, lírai én pozíciói; hangulati líra, gondolati líra, közösségi líra; helyzetdal, életkép, megszólító vers)
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése: pl. vidám, könnyed, humoros, ironikus, emelkedett, fennkölt, meghitt, idilli
- Néhány alapvető lírai műfaj jellemző darabjának megismerése (pl.: dal, himnusz, epigramma, óda)
- Alapvető szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora
- A novella és a regény műfaji sajátosságai felismerése
- Novellákat és regények különböző szempontok szerinti (téma, műfaj, nyelvi kifejezőeszközök) értelmezése
- A kisepikai és a nagyepikai alkotások különbségeinek felismerése (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz, stb.)

FOGALMAK

romantika; közösségi emlékezet, önazonosság; szállóige, szónoklat, humor, óda, elégia, dal, himnusz, epigramma, kisepika, anekdota, novella, elbeszélés

TÉMAKÖR: II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény elemzése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANANYAGTARTALOM:

TÖRZSANYAG	
II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény elemzése	
Jules Verne: Kétévi vakáció vagy Tonke Dragt: Levél a királynak vagy Mándy Iván: Az enyedi diák vagy Csukás István: Vakáció a halott utcában	

KÖTELEZŐ OLVASMÁNY:

Választható magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény ismertetése az elbeszélés időkezelésének megfigyelésével (pl. egyenes vagy fordított időrend, késleltetés, összefoglalás, időbeli ugrások, stb.)
- Az elbeszélő világ főbb jellemzőinek összefoglalása (pl. realista, romantikus, varázslatos, egy- vagy többszintű világ)

FOGALMAK

történet és elbeszélés, előre- és visszautalás, késleltetés, epizód, jelenet, leírás, kihagyás

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI AZ ÉVFOLYAM VÉGÉN ÖSSZEFOGLALVA TÉMAKÖRÖNKÉNT

TÉMAKÖR: I. Korok és portrék

A) A középkor

A tanuló képes legyen:

- Irodalmi szövegek olvasására, értelmezésére
- Az európai kultúra kialakulásának megismerésére

Ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

A továbbhaladás minimum követelményei:

A tanuló:

- tudja a témakörben megismert mű tartalmát elmondani.
- képes legyen önálló szövegalkotásra megadott témában.
- ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

TÉMAKÖR: I. Korok és portrék

B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció

A tanuló képes legyen:

- A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasására, értelmezésére
- A reneszánsz világgép értelmezésére
- A reformáció és az anyanyelvi kultúra összefüggésének felismerésére
- A reneszánsz irodalom alkotóinak, műfajainak, jellegzetes motívumainak megismerésére

Ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

A továbbhaladás minimum követelményei:

A tanuló:

- tudja a témakörben megismert mű tartalmát elmondani
- képes legyen önálló szövegalkotásra megadott témában
- ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

TÉMAKÖR: I. Korok és portrék

C) Irodalmunk a 17–18. században

A tanuló képes legyen:

- A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasására, értelmezésére
- A nemzeti hagyományunk szempontjából szimbolikus irodalmi szövegeink megismerésére
- A barokk jellegzetes műfajainak és stílusjegyeinek megismerésére

Ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

A továbbhaladás minimum követelményei:

A tanuló:

- tudja a témakörben megismert művek tartalmát elmondani
- képes legyen önálló szövegalkotásra megadott témában

- ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

TÉMAKÖR: I. Korok és portrék

D-E) A klasszicizmus és a romantika irodalma

A tanuló képes legyen:

- A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasására, megértésére.
- A felvilágosodás és a romantika korának művelődéstörténeti és irodalmi programjának megismerésére.
- Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzésére.
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerésére: pl. vidám, könnyed, humoros, ironikus, emelkedett, fennkölt, meghitt, idilli.
- Néhány alapvető lírai műfaj jellemző darabjának megismerésére (pl.: dal, himnusz, epigramma, óda).
- Alapvető szóképek felismerésére: hasonlat, megszemélyesítés, metafora.
- A novella és a regény műfaji sajátosságainak felismerésére.
- Novellák és regények különböző szempontok szerinti (téma, műfaj, nyelvi kifejezőeszközök) értelmezésére
- A kisepikai és a nagyepikai alkotások különbségeinek felismerésére (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz, stb.)

Ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

A továbbhaladás minimum követelményei:

A tanuló:

- tudja legalább négy, a témakörben megismert mű tartalmát elmondani
- képes legyen a novella és a regény műfaji sajátosságainak felismerésére
- a témakörhöz kapcsolódó memoritert tanulja meg
- ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

TÉMAKÖR: II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény elemzése

A tanuló képes legyen:

- Nagyobb szövegegység áttekintő megértésére és egyes szövegrészletek részletes megfigyelésére.
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítására, véleményalkotásra.
- A cselekmény ismertetésére az elbeszélés időkezelésének megfigyelésével (pl. egyenes vagy fordított időrend, késleltetés, összefoglalás, időbeli ugrások, stb.)
- Az elbeszélte világ főbb jellemzőinek összefoglalására (pl. realista, romantikus, varázslatos, egy- vagy többszintű világ)

A tanuló:

- ismerje meg otthoni olvasással és közös órai szövegfeldolgozással a művet
- ismerje a cselekmény főbb fordulópontjait
- tudja az egyes szereplőket jellemezni
- ismerje a regény főbb helyszíneit, térbeli viszonyait.

Ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

A továbbhaladás minimum követelményei:

A tanuló:

- ismerje a regény tartalmát, szereplőit
- képes legyen önálló szövegalkotásra megadott témában.
- ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

IRODALOM
8. ÉVFOLYAM

Éves óraszám: 68 óra
Heti óraszám: 2 óra

TÉMAKÖRÖK

IRODALOM	ÓRASZÁM
Év eleji ismétlés	3
I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	30
II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	24
III. 20. századi történelem az irodalomban	6
IV. Szórakoztató irodalom	3
Félévi, évvégi felmérés	2
Összes óraszám:	68

TÉMAKÖR: I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében
JAVASOLT ÓRASZÁM ÖSSZESEN: 30 óra

TANANYAGTARTALOM:

TÖRZSANYAG
I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében

TÉMAKÖR: I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében
A) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANANYAGTARTALOM:

TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	
A) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	
Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...	Ady Endre: Ember az embertelenségben
Ady Endre: Őrizem a szemed	Ady Endre: Krisztus-kereszt az erdőn
Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba	Babits Mihály: A második ének (részlet)
Babits Mihály: Ádáz kutyám	Kosztolányi Dezső: Akarsz-e játszani?
Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom	Kosztolányi Dezső: Ének a fiatalokról
Juhász Gyula: Milyen volt...	Juhász Gyula: Anna örök
Dsida Jenő: Hálaadás	Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú
József Attila: Rejtelmek	Tóth Árpád: Láng
József Attila: Kertész leszek	Dsida Jenő: Kalendárium szonettekben (részlet)
József Attila: Születésnapomra	Dsida Jenő: Születésnap köszöntő édesanyámnak
Reményik Sándor: Templom és iskola	József Attila: Szeretném, ha vadalmafa lennék
Áprily Lajos: Március	József Attila: Istenem
Radnóti Miklós: Nem tudhatom	Áprily Lajos: A rím
	Radnóti Miklós: Hetedik ecloga

MEMORITEREK:

Ady Endre: Őrizem a szemed (részlet)
Reményik Sándor: Templom és iskola (részlet)
József Attila: Születésnapomra (részlet)
József Attila: Mama
Radnóti Miklós: Nem tudhatom (részlet)

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése
- A 20. század első felében megjelenő művelődéstörténeti és irodalmi programok bemutatása
- Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása
- Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése
- Alapvető lírapoétikai szakterminusok alkalmazása
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése
- Szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora, metonímia, szinesztézia, szimbólum

FOGALMAK

metonímia, szimbólum; anafora

TÉMAKÖR: I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében

B) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában

JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra

TANANYAGTARTALOM:

TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	
B) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	
Kós Károly: Az országépítő (részlet)	Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részletek) Móricz Zsigmond: Hét krajcár Móricz Zsigmond: A fillentő
Karinthy Frigyes: Röhög az egész osztály	
Móricz Zsigmond: Pillangó vagy Légy jó mindhalálíg	
Herczeg Ferenc: Pro libertate (részlet)	
Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet)	
Nyirő József: Uz Bence (részlet)	

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Móricz Zsigmond: Pillangó vagy a Légy jó mindhalálíg

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A történetmesélés egyszerűbb formáinak átismétlése
- A 20. század elejének epikai sokszínűsége, pl.: történelmi regény, idill, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; paródia; lírai novella, realista novella

- Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése
- A novella és az elbeszélés műfaji sajátosságainak felismertetése
- Kisepikai és nagyepikai alkotások különbségei (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz)

FOGALMAK

kisepika, novella, elbeszélés, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; humor, paródia; lírai novella, realista novella, aforizma

TÉMAKÖR: I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében

C) „Vérző Magyarország”- Trianon

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANANYAGTARTALOM:

TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	
C) „Vérző Magyarország” – Trianon a magyar irodalomban	
Reményik Sándor: Mi a magyar?	Babits Mihály: Hazám Babits Mihály: Áldás a magyarra Juhász Gyula: Trianon Juhász Gyula: Testamentum Karinthy Frigyes: Levél (részlet) Márai Sándor: Napló (részlet)

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése
- A történelmi tragédia megjelenése irodalmi alkotásokban
- Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése

FOGALMAK

békediktátum, elcsatolás, nemzeti trauma, nemzeti érzés, Kárpát-medencei magyarság, nacionalizmus, patriotizmus

TÉMAKÖR: II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében

JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 24 óra

TANANYAGTARTALOM:

TÖRZSANYAG
II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében

TÉMAKÖR: II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében

A) *Líra a 20. század második felének magyar irodalmában*

JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

TANANYAGTARTALOM:

TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	
A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	
Szabó Lőrinc: Tücsökzene (részletek)	Nagy László: Az én szívem Nemes Nagy Ágnes: Félelem Csoóri Sándor: Szomorúság
Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet	
Weöres Sándor: A társ	
Kányádi Sándor: Két nyárfa	
Kányádi Sándor: Öreg iskola ünnepére	
Wass Albert: Üzenet haza (részlet)	

MEMORITEREK:

Kányádi Sándor: Két nyárfa (részlet)

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A lírai nyelvhasználat sajátosságainak átisméltése
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése
- Néhány lírai műfaj jellemzőinek megismerése (lírai önéletrajz, népies dal)
- Szóképek, alakzatok felismerése

FOGALMAK

lírai önéletrajz, népies dal

TÉMAKÖR: II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében

B) *Epika a 20. század második felének magyar irodalmában*

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANANYAGTARTALOM:

TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	
B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	
Sütő András: Anyám könnyű álmat ígér (részlet)	Mándy Iván: Tájak, az én tájaim (részlet)
Tamási Áron: Bölcső és bagoly (részlet)	Illyés Gyula: Hősökről beszélek (részlet)
Örkény István: Egyperces novellák (részletek)	

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltése
- A 20. század második felének epikai sokszínűsége, pl.: lírai szociográfia, egypercesek
- Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése
- Az egyperces novella műfaji sajátosságainak felismertetése
- Önéletrajzi ihletettség a 20. század második felének epikájában
- A groteszk megjelenése a korszak irodalmában

FOGALMAK

egyperces, groteszk, humor

TÉMAKÖR: II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében

C) *Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában*

JAVASOLTÓRASZÁM: 4 óra

TANANYAGTARTALOM:

TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	
C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	
Irodalom és színház vagy mozgókép Egy szabadon választott drámai alkotás	

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

William Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia vagy Molière: A képzelt beteg

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A színpadi hatáskeltés eszközeinek vizsgálata
- A drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerése, vizsgálata, megvitatása
- A dráma cselekményének megértése, rekonstruálása szerkezeti vázlat segítségével
- A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerése
- A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése
- Drámarészletekből drámaegész kibontása
- Részvétel egy drámai mű színreviteléhez kapcsolódó tevékenységben

FOGALMAK

dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház; a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szereplők, szereplők rendszere, jellemtípus

TÉMAKÖR: III. A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)

JAVASOLTÓRASZÁM: 6 óra

TANANYAGTARTALOM:

TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
III. A 20. századi történelem az irodalomban (világháborúk, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	
Irodalom és mozgókép Szabó Magda: Abigél	
Pilinszky János: Francia fogoly (részlet)	Pilinszky János: Harbach, 1944 Anna Frank naplója

Choli Daróczi József: Dal	Lakatos Menyhért: Még mindig siratunk
Irodalom és mozgókép George Orwell: Állatfarm	
Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (részlet)	Márai Sándor: Mennyből az angyal Tamási Lajos: Piros a vér a pesti utcán

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Szabó Magda: Abigél

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A történelmi traumák megjelenése az irodalmi alkotásokban
- Diktatúrák és áldozatok, erkölcsi dilemmák és konfliktusok ábrázolása a hatalom és a kiszolgáltatott egyének között.
- Az irodalmi művek alapján az egyes emberek erkölcsi felelősségének tudatosítása
- Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése

FOGALMAK

jellemfejlődés, szolidaritás, holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció, emigráns irodalom

TÉMAKÖR: IV. Szórakoztató irodalom

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANANYAGTARTALOM:

TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
IV. Szórakoztató irodalom	
Irodalom és mozgókép Agatha Christie egy Poirot-novellája	Agatha Christie: Tíz kicsi néger

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az eddigi irodalmi ismeretek felelevenítése és alkalmazása a választott mű értelmezésében

FOGALMAK

szórakoztató irodalom, manipuláció és hitelesség, krimi, detektívregény

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI AZ ÉVFOLYAM VÉGÉN ÖSSZEFOGLALVA TÉMAKÖRÖNKÉNT

TÉMAKÖR: I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében

A) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában

A tanuló képes legyen:

- A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasására, megértésére
- Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerésére, megvitatására
- Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzésére
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerésére
- Szóképek felismerésére: hasonlat, megszemélyesítés, metafora, metonímia, szinesztézia, szimbólum

Ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

A továbbhaladás minimum követelményei:

A tanuló:

- ismerje fel a szóképek közül a hasonlatot, a megszemélyesítést és a metaforát
- képes legyen önálló szövegalkotásra megadott témában
- a témakörhöz kapcsolódó memoritert tanulja meg
- ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

TÉMAKÖR: I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében

B) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában

A tanuló képes legyen:

- A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasására, értelmezésére
- A történetmesélés egyszerűbb formáinak alkalmazására
- Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzésére
- A novella és az elbeszélés műfaji sajátosságainak felismerésére
- Kisepikai és nagyepikai alkotások különbségei (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz) felismerésére

Ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

A továbbhaladás minimum követelményei:

A tanuló:

- tudja a témakörben megismert négy mű tartalmát elmondani
- képes legyen önálló szövegalkotásra megadott témában
- ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

TÉMAKÖR: I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében

C) „Vérző Magyarország”- Trianon

A tanuló képes legyen:

- A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasására, megértésére
- Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelésére

Ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

A továbbhaladás minimum követelményei:

A tanuló:

- képes legyen a témakörben megismert lírai szövegek kifejező olvasására
- képes legyen önálló szövegalkotásra megadott témában
- ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

TÉMAKÖR: II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében

A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában

A tanuló képes legyen:

- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerésére
- Néhány lírai műfaj jellemzőinek felismerésére (lírai önéletrajz, népies dal)
- Szóképek, alakzatok felismerésére

Ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

A továbbhaladás minimum követelményei:

A tanuló:

- képes legyen a témakörben megismert lírai alkotások kifejező olvasására
- képes legyen néhány lírai műfaj jellemzőinek felismerésére
- a témakörhöz kapcsolódó memoritert tanulja meg
- ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

TÉMAKÖR: II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében

B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában

A tanuló képes legyen:

- A történetmesélés egyszerűbb formáinak alkalmazására
- Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzésére
- Az egyperces novella műfaji sajátosságainak felismerésére

Ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

A továbbhaladás minimum követelményei:

A tanuló:

- tudja a történetmesélés egyszerűbb formáit alkalmazni
- képes legyen a novella és a regényrészletek szövegközpontú elemzésére
- ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

TÉMAKÖR: II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében

C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában

A tanuló képes legyen:

- A színpadi hatáskeltés eszközeinek vizsgálatára
- A drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerésére
- A dráma cselekményének megértésére, rekonstruálására szerkezeti vázlat segítségével
- A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerésére
- A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetésére

Ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

A továbbhaladás minimum követelményei:

A tanuló:

- képes legyen a drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerésére
- képes legyen a dráma cselekményének megértésére, rekonstruálására szerkezeti vázlat segítségével
- ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

TÉMAKÖR: III. A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)

A tanuló képes legyen:

- A történelmi traumák felismerésére az irodalmi alkotásokban
- Az irodalmi művek alapján az egyes emberek erkölcsi felelősségének tudatosítására
- Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelésére

Ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

A továbbhaladás minimum követelményei:

A tanuló:

- képes legyen felismerni a történelmi traumákat az irodalmi alkotásokban
- képes legyen egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelésére
- ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

TÉMAKÖR: IV. Szórakoztató irodalom

A tanuló képes legyen:

- Az eddigi irodalmi ismeretek felelevenítésére és alkalmazására a választott mű értelmezésében

A tanuló:

- ismerje meg otthoni olvasással és közös órai szövegfeldolgozással a művet
- ismerje a cselekmény főbb fordulópontjait
- tudja az egyes szereplőket jellemezni
- ismerje a regény főbb helyszíneit, térbeli viszonyait.

Ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

A továbbhaladás minimum követelményei:

A tanuló:

- ismerje a regény tartalmát, szereplőit
- tudja az egyes szereplőket jellemezni
- ismerje a témakörhöz kapcsolódó irodalmi fogalmakat.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK AZ 5–8. ÉVFOLYAMON

A pedagógia tudománya nagyon sok és sokféle tanulási és oktatási stratégiát ismer. Az oktatás meghatározó eleme azonban maga a tanár (McKenzie-jelentés, 2007.) A tanár személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

A tanár tanít: ismereteket ad át, ezáltal hagyományt örökít, értékeket közvetít. A tanár irányít: tanulási folyamatokat, differenciálást, tehetséggondozást. A diákokkal, illetve az irodalmi művekkel való folyamatos párbeszéd révén irányítja tanítványai iskolai érzelmi nevelését. A tanár nevel és fejleszt: kompetenciákat, személyiséget. A tanár segít: segíti a diákokat a kognitív struktúrák kialakításában, az olvasási stratégiák elsajátításában, az önálló értelmezések létrehozásában. Segíti tanítványait az egyéni, illetve a csapatban végzett, együttműködésen alapuló munkavégzés képességének kialakításában. Segíti a diákokat abban, hogy felismerjék az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.

Tanítási-tanulási stratégiák

Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok stb. A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 2. szakaszának 1–2. évében (5–6. évfolyam) döntően a gamifikáció és a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása javasolt. A tematikus-motivikus tananyagszervezés lehetővé teszi, hogy a tanár-diák párbeszéd mellett kitüntetett szerepet kapjon a tanulócsoporthoz tartozó tagjai között létrejövő párbeszéd, a csoportban kibontakozó kreatív alkotómunka, az önálló munkavégzés, tanulás kialakítása.

A képzés 2. szakaszának 3–4. (7–8. évfolyam) évében a játékosítás és a kooperatív tanulási-tanítási módszerek mellett az önálló tanulási módszerek kialakítása javasolt (önálló kutatómunka, beszámoló készítése, előadása, önálló jegyzetelés tanítása, tanulási módszerek tanítása).

Tanulásszervezési módok

Javasolt tanulásszervezési módok: a gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában. A reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projektmunkák, drámajátékok, újságszerkesztés, stb.) a gyerekek motiváltságát növeli. A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy

órán belül is lehetséges. A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.

Fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események, stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenség alapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül javasoltak: az előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása. Meseírás, jelképek értelmezése fűrtábrával. Digitális projektek; gondolattérképek; hagyományosan vagy digitális applikációkkal megrajzolt szereplők, szereplőkapcsolatok; előadások, stb. Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára, stb.).

Munkaformák

A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás javasolt.

A tananyag-elsajátítást szolgáló módszerek	Az ellenőrzést szolgáló módszerek	Az értékelést szolgáló módszerek
Hibakeresés Hibajavítás (helyesejtési, helyesírási, nyelvhelyességi, kommunikációs) Néma olvasás Dinamikus olvasás (gyorsaság + megértés+ olvasási attitűd) Szövegek jegyzetelése Kiscsoportos kommunikáció (vita, társalgás, megbeszélés, elbeszélés, stb.) Kiselőadás (írók, költők életéről, valamely olvasókönyvi témáról, stb.) Utánzás minta alapján (helyesejtés, kommunikációs helyzet megoldása, stb.) Mimetizálás, szerepjátás	Szóbeli felelés (a tananyag reprodukciója) A tananyag, tankönyvi szöveg, stb. előadása különböző (elképzel) második személynek, különféle műfajokban szóban és írásban Az olvasási teljesítmény, versmondás, szóbeli szövegalkotás rögzítése a tanév elején és végén Verseny (versmondó, helyesírási, versíró, esszéíró, stb.) Témazáró feladatlapok, tesztek megoldása Röpdolgozatok írása Iskolai dolgozatok (a pedagógus által összeállított feladatlapokkal) Memoriterek kikérdezése a	Tanári írásbeli szöveges (formatív) értékelés Tanári szóbeli (formatív) értékelés megerősítő / szabályozó / korrigáló funkcióval Tanulói értékelés egymás produktumáról (versmondás helyesejtési, kommunikációs szempontból; kitalált mese vagy fantázia-szülte fiktív történet, stb.) Saját tanulói teljesítmény elemzése, önértékelése a követelmények kritériumainak összevetésével A versenyeken a zsűri által preferált értékelési kritériumok meghallgatása és megértése Évközi, érdemjeggyel történő

<p>Bemutató (felolvasás, verses, prózai alkotások előadása)</p> <p>Megfigyelés (nyelvjárási ejtés, kommunikációs hiba, gesztus, térközsabályozás)</p> <p>Magyarázat</p> <p>Kérdés</p> <p>Alkotások létrehozása (irodalmi, publicisztikai, stb.)</p> <p>Versenyzés (versmondó, prózamonó, helyesírási, egyéb tanulmányi, stb.)</p> <p>Gyűjtés (tárgyi értékek, pl. könyvek, újságcikkek, írók, költők arcképei, plakátok, műsorfüzetek, stb.)</p> <p>Tanulópárok szerveződése</p>	<p>pedagógus / diáktársak által</p> <p>Egyéni vagy közös alkotás létrehozása (iskolaújság szerkesztése, versírás, műfordítás-készítés, versírás adott poétikai témára, stb.)</p>	<p>értékelés</p> <p>Félévi, év végi osztályozás (szummatív értékelés)</p>
--	--	---